

50 ANYS D'OVNIS

El dels OVNIS ("objectes volants no indentificats"), o en l'original UFO ("unidentified flying objects"), o "flying saucers" (plats voladors), és un mite modern, del segle XX, que s'inicia el 24 de juny de 1947, quan el pilot d'avioneta Kenneth Arnold afirma haver vist en la llunyania, prop del Mont Rainier, a les Cascade Mountains (estat de Washington, costa NO dels Estats Units, en la zona de l'oceà Pacífic), uns objectes lluminosos que es movien a gran velocitat, major que les que s'assolien aleshores, però molt menor de les que s'assoleixen actualment. Al principi els va creure uns "míssils guiats" d'una propera base militar nordamericana. Ho va comunicar perquè no n'estava segur i perquè temia que fossin aeronaus hostils, soviètiques: eren els temps de l'inici de la guerra freda i estava molt recent a la memòria l'atac sorpresa japonès a Pearl Harbour. La hipòtesi de naus d'altres móns era en aquell moment un últim recurs molt imaginatiu. Però la dels visitants extraterrestres era "una idea a la qual havia arribat el seu moment" i de seguida tota la premsa, primer a Oregon i després a tots els EUA, se'n fa ressò, i en uns mesos es publiquen centenars d'articles sobre el tema, cada cop més decantats a aquesta versió.

Kenneth Arnold els va veure en forma de bumerang i va descriure el seu moviment ràpid i com saltant, amb la frase "es movien com un plat que fas volar rebotant sobre la superfície de l'aigua". Això va donar lloc a un dels més grans equívocs que hi ha hagut mai, perquè aviat es va passar a pensar que un "plat volador" era la forma, no el curiós moviment. En realitat, a la ciència-ficció americana, des de l'any 1929 hi havia una convenció implícita que es trobava en els relats, les il·lustracions i fins i tot les portades de les revistes: una nau en forma de fus o coet era terrestre del futur, i una en forma de disc era alienígena, "marciana", com es deia aleshores; això permetia identificar-les immediatament com a pròpies o contràries. No se sap ben bé qui va iniciar aquesta tradició, algun escriptor de ciència-ficció de les revistes, o potser un dibuixant, però, en tot cas, aquest autor ha estat una de les persones més influents en la mitologia del segle XX.

Per això, "flying saucer" va ser interpretat de seguida pel públic com "flying disks" (discs voladors), arquetips convencionals en la ciència-ficció de les naus d'altres móns. El propi Kenneth Arnold va protestar enèrgicament contra aquesta associació tan evident com, a parer seu, tan gratuïta, insistint que les naus que ell havia cregut veure tenien forma de "falç" o de "mitja lluna", però el tema ja el sobrepassava i tenia una dinàmica nova. Arnold va seguir estudiant el tema i va morir l'any 1984, convençut que els ovnis eren "una forma de vida de l'atmosfera". Com es veu, el tema ha evolucionat molt des del seu iniciador.

I tot i que el cas d'Arnold és el primer i un dels més enigmàtics, es pot afegir com a nota, que els anys 50 es va fer uns acurats estudis d'on hi havia hagut aquest pretès avistament, i es va concloure que el que Arnold havia vist eren reflexes mòbils de la llum del sol en els cims nevats de les muntanyes. A més, una revista il·lustrada del maig del 1947, portava en la portada una foto d'un avió experimental molt semblant als ovnis vistos per Arnold. En el cas d'Arnold, i en l'immediat de Roswell, que encara és actualitat avui dia, potser hi va influir l'estupor davant les bombes atòmiques i el seu ús per destruir Hiroshima i Nagasaki i l'estat de l'Astronomia a l'època, que suposava Venus i Mart com a planetes habitables ... Però tenen una base real en la possibilitat que no siguem els únics habitants de l'Univers.

Ricard Làzaro i Medina
Agrupació Astronòmica d'Osona
(publicat a El 9 Nou el 3 de novembre de 1997)